

Bashar al-Assad i političke reforme

Tim Anderson

Bashar al-Assad i političke reforme

Tim Anderson

Univerzitet u Sidneju

Sažetak

Prirodno je očekivati da odlučivanje u političkim procesima unutar jedne suverene zemlje pripada narodu te zemlje i niko drugi izvan te zemlje ne bi se smio miješati u te procese. Međutim, budući da Washington insistira na pravu odlučivanja o tome ko može, a ko ne može upravljati nekom zemljom, ovdje će biti uputno progovoriti o pozadini sirijske situacije, pogotovo o Basharu al-Assadu i procesu političkih reformi u Siriji.

Ključne riječi: Washington, Sirija, Bashar al-Assad, političke reforme

U zapadnom diskursu gotovo da je o tome nemoguće pronaći smislenu raspravu, nakon islamističke oružane pobune do koje je došlo 2011. godine. Umjesto te rasprave diskurs o ratu u Siriji poprimio je karikaturalni prikaz, u potpunosti sveden na ostrašćene slogane o krvavom ratu, koji su podređeni politici “promjene režima”, poput onih o “krvoločnom diktatoru” koji luđački zlostavlja i vrši pokolj nad svojim vlastitim narodom. Ništa od toga ne pomaže jednom razumnom, principijelnom shvatanju stvarne situacije u Siriji. Srećom, postoje brojni nezavisni izvori u Siriji, kao i oni zavisni, a koji nam pomažu da dođemo do objektivnijeg i realističnijeg shvatanja.

Kada bismo povjerovali većini zapadnih medijskih izvještaja, pomislili bismo da predsjednik Assad vrši kontinuirane indiskriminatorne napade na civilno stanovništvo, uključujući i upotrebu bojnih otrova protiv djece. Također bismo pomislili da je njegov režim isključivo alevitski u kojem manjina od 12% vrši represiju nad sunitskom većinom, guši narodnu “revoluciju” koju su, tek u njenim kasnijim godinama, “kidnapovali” ekstremisti. Ključni problem koji se ne uklapa u ovu verziju priče zapravo je popularnost predsjednika Assada među građanima. Činjenica da je bilo narodnog nezadovoljstva korupcijom i klijentelizmom, da je postojao strah od režimske tajne policije, te da autoritarna država održava neku vrstu kulta ličnosti, ni u kom slučaju ne znači da Assad ne uživa popularnost među građanima Sirije.

Bashar al-Assad, očni specijalista blage naravi, koji je dio univerzitetskih studija proveo u Velikoj Britaniji, praktično je 2000. godine prisiljen na preuzimanje predsjedničke funkcije od strane Ba’ath partije nakon smrti njegovog oca Hafeza. Od njega se očekivalo da očuva pluralno, ali nacionalističko političko naslijeđe zemlje s jedne strane, ali i da uvede neophodne mjere političkih i ekonomskih reformi. Predsjednik Hafez al-Assad je Siriji donio tri decenije unutrašnje političke stabilnosti, nakon nemira koji su ovu zemlju potresali tokom šezdesetih godina. Ovaj period omogućio je značajan društveni napredak. Društvene podjele ublažene su upotrebom snažnog pritiska na građane da se osjećaju i identificiraju prije svega kao Sirijci, bez prenaplašenog akcenta na pripadnost bilo kojoj od religijskih zajednica. U domenu obrazovanja i zdravstva došlo je do značajnih poboljšanja, uključujući i univerzalni program vakcinacije te unapređenja pismenosti kod ženskog dijela populacije. Između 1970. i 2010. godine smrtnost tek rođenih beba spala je sa 132 na 14 (na 1,000 stanovnika), a

smrtnost majki je opala sa 482 na 45 (na 100,000 stanovnika). Ovo je izuzetno dobar ishod za zemlju čiji je nivo bruto nacionalnog dohotka - GDP po glavi stanovnika veoma skroman. (Sen, Al-Faisal and Al-Saleh 2012: 196) Snabdijevanje električnom energijom u ruralnim područjima povećalo se od 2% u 1963. do 95% u 1992. godini. (Hinnebusch 2012: 2) Tradicija društvenog pluralizma zajedno sa napretkom u sferi obrazovanja, podigli su indeks ljudskog razvoja zemlje ispred nekih znatno bogatijih zemalja u regiji. Bez obzira na to što je sistem koji je izgradio Hafez al-Assad bio društveno inkluzivan, on je, također, i dalje ostao autoritarni jednopartijski sistem, uvjetovan ratom sa Izraelom i povremenim oružanim pobunama koje je pokretalo Muslimansko bratstvo.

Američki obavještajni podaci navode da je većina građana Sirije odobrila gušenje pokušaja oružanog prevrata koji je izvelo Muslimansko bratstvo 1980. godine. (DIA 1982., vii) Pored toga, nakon ovog događaja svaka kritika vlade posmatrana je s velikom dozom sumnje. Sektaške grupe su tada zabranjene, kao i primanje inostrane finansijske pomoći u političke svrhe. U takvoj situaciji, tvrde neke opozicione ličnosti, građani Sirije osjećali su se bespomoćno i “nisu znali kako da preuzmu inicijativu ili da prezentiraju i razvijaju svoje ideje”. (Wikas 2007: 6) Zloglasna tajna policija (mukhabarat) je u svakom momentu bila spremna identificirati cionističke špijune i nove zavjere Muslimanskog bratstva, ali je to, također, podrazumijevalo da su istovremeno maltretirali široki sloj kritičara vlade. (Seale 1988: 335) Sa stanovišta sekularne opozicije, sirijska socijal-nacionalistička partija bila je nezadovoljna propalim kompromisom koji je iza sebe ostavio Hafez al-Assad, a po kojoj je po ustavu zemlje predsjednik republike morao biti musliman. (al Akhbar, 22 Feb 2012.) Povrh toga, preovladavalo je veliko nezadovoljstvo zbog široko rasprostranjene korupcije koja je prouzrokovana klijentelizmom koji se provodi posredstvom mreže Ba'ath partije. Bashar se sa svim tim suočio kada je preuzeo predsjedničku dužnost.

Ovo poglavlje bavi se analizom pokreta za političke reforme od momenta dolaska Bashara al-Assada za predsjednika Sirije, do pojave islamističke oružane pobune 2011. godine. Poglavlje zatim analizira najkvalitetnije dokaze o obimu domaće podrške koju uživa predsjednik Assad. 5.1 Reformski pokret početkom ovog milenija, Bashar al-Assad se pojavio kao službeni kandidat za provođenje tih reformi, ali se on u tome sukobio sa prilično ozbiljnom, iako fragmentiranom, političkom opozicijom usmjerenom protiv Ba'ath partije.

Mnogi su u mladolikom novom predsjedniku vidjeli šansu za reforme, dok su drugi, posebno zabranjena organizacija Muslimanskog bratstva, željeli da u potpunosti demontiraju sistem sekularne države i da uspostave neku vrstu teokracije. Ipak, sama činjenica da je došlo do smjene rukovodstva, i da je sada predsjednik Sirije postao mlada hni lider koji se školovao na zapadu, 2000. godine dala je poticaj ideji o stanovitom "Damašćanskom proljeću". Bashar je u širem smislu bio viđen kao agens koji bi mogao provesti reforme, ali budući da je njegov meteorski uspon, uveliko ovisio o volji razgranate mreže vladajuće Ba'ath partije, koja ga je kandidovala za mjesto predsjednika, zato se nisu desile dramatične političke reforme, uprkos pritužbama građana zbog široko rasprostranjene korupcije. (Otrakji 2012.)

Međutim, njegove socio-ekonomske reforme ogledale su se u tome da je ipak podstakao masovno obrazovanje i pravo državljanstva, uporedo sa kontrolisanom ekonomskom liberalizacijom koja je otvorila vrata novim tržištima, ali koja nije doživjela stepen privatizacije koji je preplavio istočnu Evropu. Assad je, također, dao osloboditi nekoliko hiljada političkih zatvorenika, uglavnom islamista, i njihovih simpatizera. (Landis and Pace 2007: 47) On vjerovatno i nije imao više prostora za političke reforme prvih nekoliko godina svoje vladavine s obzirom da nije imao organizovanu bazu podrške izvan Ba'ath partije. Vjerovatno u želji da to na neki način kompenzuje počeo je graditi veze sa većim biznismenima, a inicirao je i osnivanje nekoliko nevladinih organizacija za pitanja mladih, studenata, ruralnih radnika. Među ove organizacije spada Sirijska fondacija za razvoj i Fond za integrisani ruralni razvoj Sirije (FIRDOS).

Prva dama, Asma al-Assad imala je istaknutu ulogu u nekim od ovih organizacija, posebno onim čije aktivnosti su se bavile pitanjem omladine i djece. Ove organizacije privukle su i neke međunarodne partnere, uključujući UNDP i UNICEF. (Kawakibi 2013.) Jedan američki analitičar kazao je da je za vrijeme Damašćanskog proljeća 2000. godine došlo do cvjetanja slobode mišljenja i govora, prava na okupljanje i političko djelovanje kojeg nije ranije bilo, još 1950. godine (Wikas 2007: 4) Bez obzira na tržišne reforme, Sirija je zadržala praktički besplatno zdravstvo i pravo na besplatno školovanje. Državni univerziteti, također, bili su skoro pa besplatni, sve do danas, a na kojima je upisano nekoliko stotina hiljada studenata. Ovaj nivo masovnog obrazovanja kritičan je za uspostavu društvenog uključivanja. U tom periodu formiran je značajan broj političkih grupa i debatnih klubova, koji su bili kritički

orijentisani spram vlade. Uključujući i društvene forume Kawakibi, Atassi kao i Forum za narodni dijalog. Ovi forumi počeli su sa donošenjem apela i zahtjeva prema vladi.

Jedan takav zahtjev privukao je 1,000 potpisnika. (Landis and Pace 2007: 47) Unatoč tome, zakoni o vanrednom stanju i dalje su bili na snazi, tako da su vojne obavještajne službe u nekim od ovih novoosnovanih organizacija prepoznali zavjerenike što dovodi do hapšenja koja nasilna promjena režima i otpor 49 su ovaj optimistički period pretvorili u stanovitu, kako je neki nazivaju, "Damaščansku zimu". Za neke od uhapšenih disidenata objavljeno je da su mučeni, pa čak i ubijeni. (Ghadry 2005; Ulutas 2011: 89-90) Bez obzira na to, neki američki, relativno dobro informisani analitičari smatraju da je iza Damaščanskog proljeća ostalo, iako skromnih, ipak nekih pozitivnih postignuća. Nije postojala ujedinjena opozicija, ali prvi put nakon više decenija, pojedinci su dobili šansu da slobodno izraze svoje stavove u javnom domenu. Neki od ovih debatnih foruma preživjeli su nekoliko godina, među kojima i Komitet za obnovu civilnog društva, kao i Attasi forum za demokratski dijalog. (Landis and Pace 2007: 48-49) Međutim, sa američkom invazijom na Irak, Sirija se našla priklještena između dvije moćne okupacione vojne sile, izraelske i američke, a obje su bile antagonistički opredijeljene prema Siriji.

Više od milion iračkih izbjeglica prebjeglo je u Siriju, kako bi izbjegli masakr. Sirijska velikodušnost, koju je pokazala prihvatom izbjeglica iz Iraka, protumačena je od strane Amerikanaca kako Sirija zapravo pruža podršku iračkom pokretu otpora protiv američke agresije, nakon čega se Siriji uvode sankcije. Ipak, ono što je ponovo zapalilo varnicu opozicionih aktivnosti u Siriji, zapravo je bilo nenadano sirijsko povlačenje trupa iz Libana 2005. godine, nakon skoro 30 godina okupacije ove zemlje, što je kasnije dovelo do pojave libanske tzv. Cedar Revolucije. Iako je ova libanska revolucija ocijenjena s visokom dozom skepticizma (Narwani 2015.), ona je ipak inicirala neobično snažno ispoljavanje jedinstva među opozicionim grupama u Siriji. Deklaracija povelje iz tog vremena ostaje prilično dobar pokazatelj principa na kojima su se sve te različite grupe mogle usaglasiti. Susret koji se dogodio u oktobru 2005. godine, a koji je rezultirao "Damaščanskom deklaracijom" koja je zahtijevala demokratske reforme, smatra se najvećim okupljanjem političke opozicije u historiji vladavine Ba'ath partije koja je na vlasti u Siriji od 1963. godine. U njemu su učestvovali islamisti, liberali, marksisti kao i arapski i

kurdski nacionalisti. (Rasas 2013.) Ovaj opozicioni miting založio se za principe pluralizma, nenasilja, jedinstvo opozicije i demokratske promjene. (Ulutas 2011: 90)

Deklaracija koja je tada donesena počinje tvrdnjom da je basistička vladavina razvlastila narod, utvrdivši kako je vlast uspostavila monopol nad kompletnim društvom u periodu dužem od 30 godina, te da je uspostavila autoritarni i totalitarni režim jedne uske klike koji je kao posljedicu imao potpuno odsustvo interesa ljudi za politiku i društvena dešavanja. Naprosto, građani su kao rezultat toga izgubili volju i želju za javni domen. Deklaracija je pozivala na uspostavu demokratske narodne vlasti mirnim sredstvima, postupno, uz narodni dogovor baziran na dijalogu, poštivanju i priznavanju drugog i drugačijeg mišljenja. Kategorički je odbacila upotrebu nasilja i isključivanje, i decidirano jasno je pružila podršku islamu kao najznačajnijoj kulturnoj komponenti u životu sirijske nacije. Deklaracija je, također, odbacila svaku pomisao o jednopartijskoj državi. Zakoni o vanrednom stanju, vojnom režimu i sudovima sa specijalnim ovlastima moraju biti ukinuti, s naglaskom na jačanje nacionalne vojske koja će biti depolitizirana i koja ne smije biti arbitar političkog nadmetanja, sukoba i koja će biti u potpunosti potčinjena principima demokratske vlasti. Narodne i društvene organizacije, pokrete, radničke sindikate i druga udruženja potrebno je osloboditi državne kontrole i sigurnosne hegemonije koju je do tada nad njima imala država i vladajuća Ba'ath partija. Bila je to odmjerena izjava koju su karakterisala obilježja neutralnosti i laicizma. Novi sistem bi trebao biti opredijeljen za Siriju kao sastavni dio "arapskog poretka" sa posebnim naglaskom na arapsko jedinstvo.

Deklaracija je kategorički odbacila bilo kakve promjene koje bi bile iznuđene uplitanjem bilo kojih faktora iz inostranstva. Također je upućen poziv za pronalazak pravednog demokratskog rješenja za pitanje Kurda u Siriji. Dokument u zaključku, također, poziva na održavanje "narodne konferencije" koja bi trebala dovesti do održavanja slobodnih izbora za zastupničku skupštinu, nacrt novog ustava na bazi političke većine. (Damaščanska deklaracija 2005.) Ovakav stepen opozicionog jedinstva raspao se veoma brzo i to po liniji koju je bilo lahko predvidjeti. Kao što navode Landis i Pace (2007: 46) "Predvodnici marksističke ljevice i islamske desnice sukobili su se u pokušaju da pronađu zajednički stav u raspravama u kojima su, također, participirali liberali, Kurdi, politička opozicija u egzilu i Asirci. (Ulutas 2011: 90) Na početku je Muslimansko bratstvo (zajedno sa prebjegom iz Ba'ath

partije, Abdel-Halimom Khaddamom) osnovalo islamistički “Front spasa”, u toku 2006. godine. Nakon toga, na sastanku Nacionalnog vijeća Damaščanske deklaracije, u decembru 2007. godine Socijalistička unija i Partija komunističke akcije odbacile su zahtjeve stranaka liberalnih Kurda, koji su zagovarali prizivanje stranih faktora čija bi intervencija pomogla ostvarivanju političkih promjena. Socijalistička i komunistička partija, zajedno sa Kurdskom strankom ljevice, (a kasnije i sa jednom drugom kurdskom strankom koju je osnovao Nasreddin Ibrahim), pokušale su pronaći alternativno rješenje trećeg puta između Damaščanske deklaracije i vlade Ba’th partije. Muslimansko bratstvo je već 2009. napustilo opozicioni savez, a krajem 2009. godine kurdske grupe (sa izuzetkom PYD-a) formirale su Kurdsko političko vijeće. (Rasas 2013.) Pored toga, vlada je, također, pokrenula mjere protiv nekih potpisnika Deklaracije. Zabranjen je Atassi Forum. (Ulutas 2011: 91)

U martu 2005. godine vlasti su uskratile dozvolu medijskim kanalima (Al Hurra i Radio Sawa) koje je finansirala SAD. (Landis and Pace 2007: 57) Ova fragmentacija onemogućila je bilo kakvo zajedničko djelovanje ujedinjene opozicije. Osnova za saradnju islamista sa pluralističkom, sekularno-nacionalističkom opozicijom i lijevo orijentisanim snagama sve vrijeme je bila prilično slabašna i bazirala se, uglavnom, na kritiziranju basističke vlasti za korupciju i primjenu državne represije. Neko vrijeme ove dijametralno suprotstavljene snage dijelile su zajedničku retoriku. Kao što ističe Kawakibi (2007: 3), pripadnici Muslimanskog bratstva “često su navodili kako su ljudska prava najveća žrtva represivnog sistema”, iako su pritom bili prilično selektivni kada se radilo o “onim aspektima koji su podupirali njihovu stvar”. Njihov vlastiti tretman ljudskih prava bio je zastrašujući. Tokom pedesetih godina prošlog stoljeća politički predstavnici Muslimanskog bratstva sjedili su u sirijskom parlamentu. Ali od tada nadalje, značajan dio autokratskih mjera koje je primjenjivala država bio je upravo usmjeren ka suzbijanju njihovog sektaškog pobunjeničkog djelovanja, koje je nekada uključivalo i ubistva, atentate i masakre nedužnih građana.

Nakon Damaščanske deklaracije, jedan američki izvještaj označio je “sekularnu sirijsku opoziciju” kao “potpuno nemoćnu”, dok je gušenje sektaški-orijentisanih islamista omogućilo oblikovanje sadašnje državne taktike i politike prema islamistima. (Wikas 2007: 12, 22) Unatoč tome, arapski nacionalizam i regionalna solidarnost i dalje su bili snažni, a mladi predsjednik nije gubio na popularnosti, kako u regiji tako i u samoj Siriji. Ispitivanje javnog

mnijenja koje je obavljeno 2009. godine i to u šest zemalja, u kojem su Izrael i SAD, navedene kao dvije najveće prijete regionu, (88% Izrael i 77% SAD) također je Bashara al-Assada navelo kao najpopularnijeg arapskog lidera na Bliskom istoku. (MESI 2009.) Ovaj regionalni pogled dramatično će se promijeniti izbijanjem nasilja 2011. godine nevezano za mišljenje koje preovladava unutar Sirije. Protestnim skupovima koji su počeli u februaru pa sve do marta 2011. godine došlo je do pojačanog djelovanja političkih aktivnosti, i to uglavnom u regionalnim centrima, a ne toliko u Damasku i Halepu. (Ulutas 2011: 99-100) Ovoga puta stvari su bile posve drugačije.

Većina domaćih opozicionih grupa, kao što su to potvrdile u Deklaraciji iz 2005. godine nisu podržavale oružane napade na državu niti odobravale uključivanje stranih sila. Većina ih je ostala u Siriji, a neke poput sirijske social-nacionalne partije, podržale su vladu Sirije. One druge, iako nisu podržale politiku vlade, podržale su državu i vojsku. Sirija je i ranije imala iskustva sa islamističkom sektaškom oružanom opozicijom. Ono što će se u zapadnim krugovima nazvati opozicijom, uglavnom, su bili opozicionari u egzilu i islamisti koji su započeli nasilni prevrat. Sastanci opozicije u egzilu krenuli su iz Pariza, Turske i Bruxellesa. Ovim inicijalnim sastancima prisustvovali su brojni pojedinci i grupe, ali su oni bili loše koordinirani i odmah su potpali pod stranu kontrolu, a Muslimansko bratstvo odmah je preuzelo vodeću ulogu. (Ulutas 2011: 91-94) Zapadno izvještavanje o islamističkom liderstvu često je bilo velikodušno predstavljeno, budući da je Muslimansko bratstvo bilo bolje organizovano i kao takvo je predstavljalo najpouzdanijeg partnera u bilo kojoj operaciji “promjene režima” u aranžmanu velikih zapadnih sila. Hassan Mneimneh, prijetio je, u izjavi za Briselski forum stacioniran u Washingtonu, kako je stvarna opasnost za region zapravo Islamistička zima s obzirom da je tzv. Arapsko proljeće islamistima podarilo “neočekivanu i možda nezasluženu pobjedu”. Ipak, on nastavlja pretjerano isticati podršku koju navodno uživaju Muslimansko bratstvo i druge selefijske muslimanske grupe, tvrdeći kako selefije “uživaju značajnu podršku sirijske izborne baze”, dok Muslimansko bratstvo uživa značajan dio glasova pa čak i većinsku podršku. (Mneimneh 2012: 1-4)

Naravno, ovakve tvrdnje u koliziji su sa snažnom pluralističkom historijom Sirije, a ni regionalna istraživanja javnog mnijenja ne podupiru ovakve tvrdnje. Naprimjer, istraživanje javnog mnijenja koje je 1984. godine provedeno među Palestincima, pokazalo je da, iako je više od polovine

stanovnika veoma religiozno, (obavljaju pet dnevnih molitvi), dakle znatno religiozniji u tom smislu od Sirijaca, sekularno-nacionalistička politika Palestinske oslobodilačke organizacije (PLO) uživala je 90% podrške. Ovo se loše reflektovalo na strategiju Muslimanskog bratstva koja je bila usmjerena protiv sekularno-nacionalistički orijentisanih Palestinaca u odnosu na okupacijsku silu. S druge strane, Izrael je smatrao da bi “bilo kakav uspjeh Muslimanskog bratstva bio na štetu nacionalista”. Zbog toga je Muslimansko bratstvo uživalo blaži tretman (od strane Izraelaca) nego što je to bio slučaj s palestinskim nacionalistima. (Shadid 1988: 663, 674-675, 679) Podršku islamu ne bi trebalo brkati sa podrškom sektaškim islamistima. Visoki dužnosnik vlade u Damasku krajem 2013. godine priznao mi je da je Muslimansko bratstvo sve vrijeme bilo najveća i najbolje organizovana opoziciona grupa u zemlji, ali da podrška stanovnika Bratstvu, kada ne zagovaraju upotrebu nasilja, ne prelazi više od 15%.

U momentima kada Muslimansko bratstvo koristi nasilne metode i sektaško nasilje, ta podrška znatno je niža. U okolnostima koje su već bile zahvatile Egipat i Tunis, ali dva mjeseca prije nego je nasilje izbilo u Siriji, predsjednik Assad izjavio je kako je spreman založiti se za provođenje ozbiljnijih reformi. “Ako ne primjećujete potrebu za reformama prije dešavanja u Egiptu i Tunisu, onda je prekasno za bilo kakve reforme”, izjavio je Assad. Njegov plan reformi odnosio se na općinske izbore, davanje većih sloboda nevladinom sektoru (NVO), te donošenje novog zakona o medijima. Njegova vlada je već bila povećala dotacije za grijanje. (Solomon and Spindle 2011.) Nedugo nakon toga donesen je i novi izborni zakon, iako su mu se usprotivile opozicione grupe u egzilu. (Hatem 2011.) Drugi su primijetili kako je Sirija ipak drugačija od Egipta, u smislu da je vlada Sirije aktivno provela pozitivne socijalne i obrazovne reforme, nije akumulirala vanjski dug, osigurala je manjinska vjerska i etnička prava i zadržala vanjsku politiku nezavisnu od utjecaja američko-izraelske agende. “Kad Bashar al-Assad kaže da podržava političke reforme, mnogi Sirijci mu vjeruju... Građani Sirije zaista su tokom proteklih godina uživali veće vjerske i građanske slobode, što, naravno, uključuje slobode za većinske sunitite”. (Hetou 2011.) Sirija nije Egipat.

Tokom 2011. godine u vrijeme liberalizacije društvenog prostora osnovano je niz građanskih udruženja i vijeća, nekih sa promjenljivim osobenostima te sa manjim ili većim afilijacijama sa političkim partijama. Među njima su bili i lokalna koordinaciona vijeća (LCC), Federacija

koordinacionih vijeća sirijske revolucije (FCC) i Komitet nacionalne akcije. Dok je jedan broj njih počeo djelovati kao lokalne grupe susjedstva, mnoge od ovih organizacija postale su izrazito aktivnije u koordinaciji medija negoli u rukovođenju protestnim pokretima. (Asi Abu Najm 2011.) Lokalna koordinaciona vijeća, iako su tokom 2011. godine pozivala na svrgavanje režima, kategorički su odbacili pozive na oružanu pobunu i vojnu intervenciju, tvrdeći kako bi “militarizacija revolucije umanjila široku narodnu podršku i učešće u revoluciji”. (LCC 2011.) Međutim, već početkom 2013. godine ono malo što je ostalo od LCC-a već uveliko je postalo sastavnim dijelom islamističkih naoružanih grupa, tako da se sva aktivnost ovog tijela svela na izvještavanje o njihovim gubicima na ratištu. (LCC 2013.) Pojavom islamističke oružane pobune, linija razdvajanja između opozicionih grupa počela je sve više zadebljavati, ali unatoč tome nastavilo se sa pokušajima pronalaska zajedničkog stava. Jedan dokument koji je prezentiran u Parizu i Damasku i koji je predstavljen opozicionim grupacijama, ali ne i Muslimanskom bratstvu, navodno se dvoumio između “zagovaranja reformi i promjena političkog poretka, ali nije zagovarao oružanu pobunu i svrgavanje vlade nasilnim sredstvima”.

Ovaj dokument predstavljao je osnovu za stvaranje Nacionalnog koordinacionog vijeća za demokratske promjene u Siriji. (NCC), koji je predstavljao tijelo koje je zagovaralo stanoviti model trećeg puta, a koje je formirano u junu 2011. godine. U ovom tijelu učestvovala je i Socijalistička partija ujedinjenja, marksističke lijevo-orijentisane grupe, četiri kurdske partije, uključujući i Partiju demokratskog jedinstva (PYD) te određeni broj nezavisnih političkih aktivista. Za ove političke grupacije tvrdilo se da predstavljaju arapsku, kurdsku i marksističku ljevicu. (Rasas 2013.) Sljedećeg mjeseca, u julu 2011. godine došlo je do pokušaja formiranja Sirijskog nacionalnog vijeća (SNC), kako bi se pomoću njega povezao NCC s onim što je preostalo od Damaščanske deklaracije i sa Muslimanskim bratstvom. Nažalost, ovaj plan je propao jer su se Muslimansko bratstvo i grupa koja je bila okupljena oko Deklaracije usprotivili zahtjevima NCC-a koji je izričito “odbijao prihvatanje bilo kakve strane vojne intervencije u Siriji” i insistirao na pravednom rješenju Kurdskog pitanja. To je rezultiralo situacijom da su, pored Muslimanskog bratstva, koje je činilo većinu Sirijskog nacionalnog vijeća, osnovanog u Istanbulu u oktobru 2011. godine, i nekolicine preostalih organizacija potpisnica Damaščanske deklaracije, u Vijeću ostale samo one opozicione snage koje su uživale podršku iz inostranstva. (Rasas 2013.)

Međutim, svako sponzorstvo izvana ima svoju cijenu. Krajem 2011. godine SNC u egzilu proglašen je od strane zapadnih vlada i zaljevskih monarhija “legitimnim predstavnikom” sirijskoga naroda da bi potom, za nepunu godinu opet bio bez velike pompe potpuno odbačen u korist jedne nove organizacije u egzilu, koja je nazvana Nacionalnom koalicijom sirijske revolucije i opozicionih snaga, ili, kako je ona skraćeno poznata, Sirijskom nacionalnom koalicijom SNC. (Al Arabiya 2012.) Odluka o njenom formiranju donesena je u Washingtonu. Sirijska socijal-nacionalistička partija (SSNP), druga po veličini sekularna politička stranka nakon arapske socijalističke partije Ba’ath (u Siriji), sa svojom vlastitom vojnom formacijom te sa ograncima u Libanu, ostala je dalje odana očuvanju stabilnosti države. Ova partija je ponovo ušla u sirijski parlament tokom 2005. godine i smatrala se ključnim zagovaračem reformskog pokreta u Siriji. (Haidar, Ali 2013.) Neki komentatori smatraju da je na nižim nivoima ogranaka ove partije bilo određenih neslaganja u pogledu podrške vladi, ali je potpredsjednik SSNP-a za Siriju, Safawan Salman, izjavio: “Zalažemo se uporedo za stabilnost sirijske države i koheziju sirijskog društva, ali i za stvarne, korjenite i dalekosežne reforme. Vjerujemo da je za uspjeh političkih reformi neophodno očuvati stabilnost sirijskog društva. (Francis 2011.)

U vrijeme ustavnih amandmana i parlamentarnih izbora koji su održani početkom 2012. godine SSNP je bio otvoreno kritičan prema vladi, (insistirajući na apelima kako Narodna skupština mora donijeti novi ustav) izrazivši otvoreno nezadovoljstvo prema radu skupštine, ali je ipak odlučio da ne bojkotuje njeno zasjedanje (Al-Akhbar 22 feb 2012; Al-Akhbar 15 maj 2012.), niti ju je bojkotovala komunistička stranka koju je predvodio Qadri Jamil. Nakon spomenutih izbora nekoliko predstavnika izvan uskog kruga Ba’ath partije inkorporirano je u vladu, a predsjednik SSNP-a Ali Haidar prihvatio je poziv predsjednika Assada koji ga je imenovao ministrom za pomirenje, s ciljem nastavka dijaloga sa civilnom opozicijom kao i sa oružanim grupama. 5.2 Bashar, demoniziran u svijetu, popularan u Siriji Popularnost sirijskog predsjednika, barem kod kuće u Siriji, ozbiljno podriva napore kojim ga se sve vrijeme u svijetu pokušava predstaviti kao monstruma. Petromonarhija Qatar otvoreni je neprijatelj Sirije, budući da je ova zemlja bukvalno uložila milijarde dolara u islamističke oružane grupe. (Khalaf and Smith 2013.)

Međutim, čak i ispitivanje javnog mnijenja koje je provela televizijska mreža u vlasništvu Qatara priznala je popularnost predsjednika Bashara. U januaru 2011. godine katarska glavna televizijska mreža Al Jazeera zaključila je da su izgledi da će u Siriji doći do revolucije veoma slabi, upravo zbog velike Assadove popularnosti. Iako se radi o autokratskoj vladavini “relativna popularnost koju uživa šef države i prisustvo vjerskog pluralizma faktori su koji ne pogoduju pojavi ustanka u toj zemlji.” (Wikstrom 2011.) Bashar je uživao popularnost osobito među mladim ljudima, izjavio je američki analitičar Said Joshua Landis. “Mladi možda ne vole Assadov režim, oni ne odobravaju korupciju... ali oni za ove negativne pojave više optužuju ljude kojima se Assad okružio, tzv. staru gardu.” Građani žele promjene, zbog siromaštva u kojem žive, zbog korupcije i represivnog aparata političke policije, ali se Sirijcima sviđa Assadova podrška pluralizmu i reformama modernizacije društva. (Wikstrom 2011.) Popularnost predsjednika osjetila se na početku, za vrijeme velikih pro-vladinih okupljanja koja su organizovana kao odgovor na protestne skupove opozicije.

Jedan od rijetkih zapadnih novinara sa ozbiljnim osjećajem i razumijevanjem za arapsku historiju te koji ima oko za sitne detalje, Robert Fisk, ali koji je istovremeno prilično ciničan glede sirijskog režima, zabilježio je sljedeće opservacije: “Počinje još jedno okupljanje u znak podrške Assadu...Do podne, broj njegovih simpatizera na Omejevičkom trgu (Damask) dosegno je brojku od 200,000 ... ljudi ovdje nisu dovezeni autobusima i kamionima kao što je to nekoć radio Saddam Hussein u Iraku... jedini pripadnici vojske stajali su zajedno sa svojim porodicama. Kako da čovjek izvještava o provladinim demonstracijama za vrijeme Arapskog buđenja? Pokrivene žene, starci, na hiljade djece... da li je njih neko prisilio da izraze svoju podršku Assadu? Ja mislim da nije”. (Fisk 2011) Upućeniji kritičari primijetili su da je šansa da dođe do oružanog sukoba u Siriji uvijek bila po matrici pluralističke države i sektaški orijentisanih islamista, koje podržavaju velike sile. Iračko-britanski analitičar Sami Ramadani, kritičar vlade u Damasku, tvrdi da “Sirijom upravlja beskrupulozni korumpirani režim pomoću represivnog policijskog aparata”. Međutim, on, također, dodaje da je, zbog “prisustva reakcionarnih snaga koje uživaju podršku Saudijske Arabije i Qatara, demokratska opozicija i široka narodna podrška prevagnule su u korist vlade”. (Ramadani 2012.) On navodi da je tvrdnja o tome kako je Sirija sektaški alevitski režim u dobroj mjeri neutemeljena i suviše pretjerana. Vlada uživa široku podršku građana, uključujući i utjecajne sunitske slojeve

stanovništva te milione ženske populacije koja je prestravljena samom pomisli da bi Sirija mogla pasti pod selefijsku dominaciju.

Nadalje, “veliki broj siromašnih, nezaposlenih i studenata”, koji su se u početku entuzijastično bili pridružili antivladinim protestima, razočarani su i osjećaju veliku odbojnost spram opozicionih grupa u egzilu kao što je Sirijsko nacionalno vijeće i Slobodna vojska Sirije, kojima u potpunosti dominira Muslimansko bratstvo. (Ramadani 2012.) Sirijski analitičar Camille Otrakji smatra da je predsjednik Assad “izgubio podršku mnogih simpatizera” u prvoj godini kada je došlo do izbijanja nasilja jer su ga smatrali slabim vođom koji nije uspio svoju volju nametnuti sigurnosnom aparatu koji se nalazio pod njegovom kontrolom. Drugi su smatrali da se on (nije) pokazao dovoljno vičnim kada je u pitanju korištenje sredstava maskomunikacije... neki su ga (čak) smatrali odgovornim za visoku stopu poginulih. (Otrakji 2012.)

U svakom slučaju, većina Sirijaca bila je još ogorčenija nasilnom oružanom pobunom. Jedno tursko ispitivanje javnog mnijenja koje je provedeno tokom 2011. godine pokazalo je da su građani Sirije, u odnosu na region najmanje naklonjeni dešavanjima koje je izazvalo Arapsko proljeće u toj godini. Samo je 22% Sirijaca priznalo da ti događaji imaju pozitivan efekat na njihovu zemlju, a 91% ih se suprotstavilo nasilju, (dok je samo 5% podržalo) nasilne proteste. (TESEV 2012.) Ramadani pomiruje ova dva stava i trenda smatrajući da je nakon što je u početku došlo do otpora vladajućem režimu u toku 2011. godine “široka narodna podrška vratila se u korist režima” onoga trenutka kada su se građani Sirije uvjerali da iza oružane pobune i sektaškog nasilja zapravo stoji saudijsko-katarska vrhuška. (Ramadani 2012.) U provizornom proračunu, Otrakji navodi kako predsjednik zaslužuje lošu ocjenu jer nije pokazao spremnost u borbi protiv korupcije, kao i zbog davanja slabog prioriteta reformama autokratskog sistema vlasti koji je naslijedio. Što se tiče ekonomije, tu mu je dodijelio nešto bolje “mješovite ocjene” jer je ekonomski napredak primijećen u većim gradovima dok su regije i ruralna područja nazadovali. S druge strane, Basharu se može odati priznanje za odlučnost da Siriju pokuša očuvati kao “otok stabilnosti” u odnosu na ostatak regiona koji je skroz u vatrenom obruču.

Assadov režim se može pohvaliti da je nivo participacije žena u društvu u Siriji znatno povoljniji za razliku od većine drugih zemalja u regionu, nezavisnost u vođenju vanjske politike, kao i glede lične “poniznosti i pristupačnosti kao osobe”. Iako Assad, naravno, ne živi skromno, kao što je bio

slučaj sa njegovim ocem, optužbe na njegov račun o visokom stepenu lične korupcije, koje dolaze izvan Sirije, naprosto su preuveličane. (Otrakji 2012) Ispitivanje koje su 2011. godine finansirali Basharovi neprijatelji iz Qatara, a koje je očigledno bilo pristrasno, pokazalo je da većina ispitanika izvan Sirije želi da sirijski predsjednik Assad ode s vlasti zbog “brutalnog tretmana prosvjednika od strane režima”. Međutim, što je dakako još značajnije, isto ispitivanje je pokazalo da 51% građana Sirije želi da Assad ostane na vlasti. (Doha Debates 2011.) Kada ispitivanje koje provede neprijatelj pokaže ovakav rezultat, onda to svakako treba uzeti kao ozbiljno. Islamistički borci u Halepu bili su manje velikodušni, trojica vođa Slobodne sirijske vojske (a sva trojica su saradivali sa snagama Al-Qaide) izjavili su da sirijski predsjednik uživa najmanje 70% podrške u većinskim sunitskim muslimanskim gradovima. (Bayoumy 2013.) Lokalno stanovništvo - “svi su oni bez iznimke odani kriminalcu Basharu, oni mu dojavljaju informacije i špijuniraju nas” (Abouzeid 2012.); “... svi su oni doušnici... oni nas mrze iz dna duše. Oni nas optužuju za destrukciju zemlje”. (Ghaith 2012.) Nedostatak popularnosti u narodu fatalan je za uspjeh jedne revolucije, ali za jednog vjerskog fanatika to je nebitno, to je tek jedna neugodnost. Jedna interna studija koju je proveo NATO u toku 2013. godine, također, procijenila je da oko 70% građana Sirije podržava njenog predsjednika, 20% njih je neutralno, dok 10% podržava “pobunjenike”. (World Tribune 2013; BIN 2013.)

Ove procjene ne razlikuju se uveliko od rezultata predsjedničkih izbora koji su u Siriji održani 2014. godine. Međutim, stepen demonizacije Assada izvan Sirije jako je visok. Sirijskog predsjednika optužuju da je naredio i rukovodio velikim brojem zastrašujućih masakra. Naprimjer, masakr u kojem je ubijeno više od stotinu, i to uglavnom provladino orijentisanih seljana, u Houla distriktu (na periferiji grada Homsa) iskorišten je kao povod za protjerivanje sirijskih diplomata i uvođenje drakonskih sankcija prema Siriji. Velika je vjerovatnoća da je ovaj napad bio „lažni napad“. Unatoč pristrasnosti na štetu sirijske vlade, neki zapadni izvori, također, su razotkrili druge napade izvedene pod lažnom zastavom. Naprimjer, masakr 245 ljudi koji se desio u avgustu 2012. godine u Daraau, za koji je na početku bila optužena Assadova vojska. (Oweis 2012.) Kasnije je Robert Fisk dokazao da se radilo o masakru koji je izvršen nad kidnapovanim civilima i oficirima koji nisu bili na dužnosti, počinili pripadnici Slobodne vojske Sirije – FSA, nakon neuspjelog pokušaja razmjene zarobljenika. (Fisk 2012.)

Na sličan način, za masakr koji se dogodio 10. decembra 2012. godine u kojem je ubijeno 100 seljaka u Aqrabu, također, je u početku optužena sirijska vlada. (Stack and Mourtada 2012.) Međutim, britanski novinar Alex Thompson (2012.) kasnije je izvijestio da su pripadnici FSA-a u zarobljeništvu devet dana držali 500 alevitskih mještana, od kojih su mnoge ubili, kako im se sirijska vojska približavala nakon čega su se pripadnici ove bande dali u bijeg. Za incident u kojem je navodno korišteno hemijsko oružje u avgustu 2013. godine u Istočnoj Ghouti odgovornost je, također, naširoko pripisana Assadovoj vladi. Ipak, svi nezavisni dokazi, također, su ovaj napad razotkrili kao još jedan u nizu “false flag” napada. U poglavljima 8. i 9. detaljno sam dokumentovao propagandne napise koji se odnose na ovaj masakr. Značajan broj Sirijaca s kojima sam razgovarao bili su kritični prema predsjedniku Assadu, ali ne na način kako je to predstavljeno u zapadnim medijima. Rekli su mi da im je žao što Assad nije čvrste ruke kao što je bio njegov otac. Mnogi građani Sirije, makar na samom početku krize, smatrali su da je Assad prilično blag i neodlučan, tako je on postao poznat kao “Mr Soft Heart”.

U toku 2013. godine neki vojnici s kojima sam razgovarao u Damasku rekli su mi da je izdata vojna naredba za hapšenjem živih pobunjenika. Ova naredba se čini kontroverznom jer mnogi sirijske teroriste smatraju izdajnicima koji nisu ništa manje krivi od stranih terorista. To što se s njima dešavalo nakon hapšenja, to je druga priča. Iako ne postoje kredibilni, nezavisni dokazi o namjernim napadima sirijske vojske na civile, postoje neki videozapisi i anegdotski dokazi o egzekuciji zarobljenih terorista koje je zarobila sirijska vojska. Ovakav čin svakako predstavlja ratni zločin, ali je taj ratni zločin vjerovatno u Siriji široko prihvaćen, s obzirom da je većina Sirijaca izgubila nekog od članova svoje porodice koji su ubijeni od strane terorista. Naravno, ključni razlog kada se radi o demonizaciji Assada pripisujući mu “namjerno ubijanje civila” o čemu bruje zapadni mediji leži u tome da se te optužbe upućuju na račun Sirijske arapske vojske, koja uživa ogroman ugled u narodu, pa čak i u Assadovoj političkoj opoziciji unutar Sirije.

Jaka sekularna tradicija Sirije najviše je očuvana u instituciji njene vojske. Sirijsku vojsku, koja ima oko pola miliona ljudi, kako redovnih vojnika tako i rezervnog sastava, čine vojnici i oficiri koji dolaze iz reda različitih etničkih i vjerskih zajednica (sunita, alevita, šiita, kršćana, Druza, Kurda, Armena, Asiraca i drugih), a svi se oni snažno identificiraju kao Sirijci. Podsjetimo se da je Damaščanska deklaracija koja je donesena 2005. godine kao jedan od svojih

ključnih temelja označila snažnu podršku zajedničkoj nacionalnoj vojsci, želeći se time riješiti monopola koji je do tada nad sirijskom vojskom imala Ba'ath partija, ali i u nastojanju da očuva nacionalni (vojnički) profesionalni duh s ciljem zaštite nezavisnosti zemlje, očuvanja ustavnog poretka i odbrane narodne domovine. Ovo ukazuje na činjenicu da se kompletan antibatistički reformski pokret koji je začet 2005. godine jasno opredijelio protiv bilo kakvih napada na sirijsku nacionalnu vojsku. Prva grupacija koja je prekršila ovu deklaraciju je, naravno, Muslimansko bratstvo.

Oni su se vratili svojoj nekadašnjoj, staroj praksi koja je imala za cilj svrgavanje sekularne države nasilnim sredstvima. (Al-Shaqfa 2011.) Prvi cilj pobune koji je iniciralo Muslimansko bratstvo bio je podijeliti vojsku po sektaškom principu. Logično je bilo da se jedan broj oficirskog kadra, posebno onih koji su imali porodične veze sa Muslimanskim bratstvom odrekao jedinstva i odmetnuo. Zločini koje su islamisti počinili nad alevitima i kršćanima, nesumnjivo su podigli tenzije među različitim konfesijama. Međutim, pred kraj 2011. godine glasnogovornik FSA-a u Engleskoj, Rami Abdel Rahman, priznao je da je manje od 1,000 sirijskih vojnika dezertiralo. (Atassi 2011.) Sirijska vojska, koja se često u zapadnim medijima označava kao Assadovi lojalisti, ostala je prilično ujedinjena, kao nacionalna institucija. Za razliku od nje, Muslimansko bratstvo i druge selefijske grupe oslanjale su se isključivo na sektaški princip. Ove grupe, i njihovi strani saveznici povezani sa Al-Qaidom, od kojih je zapad prihvatio ideju o tome kako je Assadova vlada zapravo “alevitski režim”, počeli su ubijati alevite i šiitske civile, u nastojanju produbljivanja sukoba. Sirijska nacionalna vojska toliko je velika da skoro svaka od različitih konfesionalnih zajednica koje žive u Siriji u njoj imaju nekog iz vlastite porodice ili bliže rodbine, uključujući i one koji su poginuli u ratu.

Za vrijeme sukoba redovno su održavani skupovi podrške i ceremonije koje je podržavala vlada u znak saosjećanja sa porodicama poginulih u redovima sirijske vojske, šehidima. Hiljade ljudi su s ponosom isticali fotografije poginulih (IIT 2012; SANA 2015.), štaviše, milioni Sirijaca, koji su raseljeni zbog rata nisu napustili Siriju već su se preselili na druga područja gdje uživaju zaštitu sirijske vojske. Ovaj fenomen ne bi bio moguć da su kojim slučajem istinite optužbe na račun vojske da bezobzirno ubija vlastiti narod, posebno civile. Vojska koja djeluje represivno u narodu izaziva strah i mržnju, ali u Damasku to nije slučaj i ljudi se mršte kada su prinuđeni kretati se između

brojnih barikada, koje su postavljene kao zaštita od pobunjeničkih automobila bombi.

Izmišljotine o Basharu kao monstrumu u Siriji ne piju vode, izuzev kao slogani najžešćih Assadovih kritičara, zbog toga što se te priče odražavaju na ugled vojske, a narod ima svoja lična svakodnevna iskustva s vojskom. Te izmišljotine su koncipirane za konzumiranje eksternoj populaciji izvan Sirije. Građani Sirije dobro znaju da njihova nacionalna vojska održava pluralitet Sirije i da se ona bori protiv sektaštva i terorizma koji podržavaju strane sile. Sirijska vojska nije pukla po sektaškoj liniji, kako su očekivale sektaške bande, a prebjeci iz nje rijedak su slučaj, manje od 2%. Savjetnik Evropske unije Kamal Alam opisao je to ovako: “Način na koji djeluje sirijska vojska, nužno se naslanja na podršku naroda, podršku vlastitog naroda ne može zamijeniti niti jedna druga strategija”. (Alam 2015.) Šta nam onda govore ispitivanja o nivou podrške predsjedniku Assadu u Siriji? To je, naravno, ključno i supstancijalno pitanje kada se govori o bilo kakvoj vrsti demokratskog legitimiteta.

Postoji nekoliko ispitivanja javnog mnijenja, kako sirijskih tako i stranih analitičara i ispitivanje vezano za predsjedničke izbore 2014. godine. Kada su u pitanju ovakva ispitivanja, onda treba posebno voditi računa, naročito u vrijeme rata, gdje je ključno pitanje oko koga se lome koplja zapravo pitanje legitimiteta. Kao što sam pojasnio u trećem poglavlju, uobičajeno poimanje izbjegavanja sukoba interesa, traganje za nezavisnim dokazima i diskvalifikacija tvrdnji koje imaju za cilj da opravdaju poteze vlastite strane u sukobu, redovno su ignorisane u većem dijelu međunarodne rasprave o sirijskom sukobu. Upravo zbog toga dužnost nam je oslanjati se na široki dijapazon raznih izvora. Neka istraživanja očigledno treba odbaciti kao nepouzdana, kao što je npr. istraživanje Međunarodnog republikanskog instituta, koji je proveden u saradnji sa Pechterovim istraživanjem, a koje je finansirao Američki kongres. (IRI 2012.) Ovaj pregled odnosi se na stranu intervenciju. Istraživanje zaključuje kako “članovi sirijske opozicije podržavaju međunarodnu vojnu intervenciju u njihovoj zemlji, uključujući i uspostavu zabranjene zone letenja (no-fly zone), humanitarnih koridora te obuku boraca Slobodne vojske Sirije, ali ne podržavaju prisustvo stranih trupa na tlu Sirije”. (Dougherty 2012.) Ovo istraživanje u forenzičkom smislu je bezvrijedno, kada su u pitanju stavovi sirijske opozicije jer odbacuje metodu slučajnog uzorka u korist tzv. metode grupe. Ali IRI/Pechter svoj pristrasni metod jasno priznaje. Ključni pojedinci (ili kanali) korišteni su kao lanac preporuka, koji na koncu

dolaze do uzorka od 1,168 ispitanika od kojih su svi članovi opozicije, a oko 315 ih je unutar Sirije. Mogućnost greške se ne može primijeniti na ovaj metod istraživanja jer ispitanici nisu intervjuisani metodom slučajnog uzorka ispitanika. (IRI 2012.) Drugim riječima, politički saradnici IRI-a pitanja su postavljali svojim prijateljima, da bi ovi potom na isti način pitali svoje, i tako se došlo do rezultata gdje je oko 73% ispitanih zapravo stacionirano izvan Sirije.

Teško je utvrditi koliko sirijske opozicije procentualno zastupa ovaj uzorak. Što je još važnije, ovo istraživanje ne govori ništa preciznije o širem javnom mišljenju Sirijaca. Izborni procesi u Siriji za vrijeme trajanja krize, i učešće javnosti u njima, osobito su važni. Predsjednik Assad udovoljio je nekim od ključnih zahtjeva za reformama kada je dekretom pod brojem 101 u avgustu 2011. godine potpisao izmjenu izbornog zakona. Njegova vlada pripremila je ustavne amandmane koji su izmijenili karakter države po kojim je socijalistička Ba'ath partija trebala izgubiti monopol vlasti i dozvoliti slobodne predsjedničke izbore. Ovaj zakon je prihvaćen referendumom koji je održan krajem februara 2012. godine. Građanske opozicione grupe poput SSNP-a i komunisti usprotivili su se ovom procesu (oni su zahtijevali da ove procese koji bi upravljali promjenama treba donijeti slobodno izabrana skupština), a protivili su se i nekim elementima predviđenog zakona, ali nisu bojkotovali referendum. (Al-Akhbar 22 Feb 2012; Al-Akhbar 15 May 2012.)

Oružane islamističke grupe bojkotovale su referendum i izbore za Narodnu skupštinu početkom 2012. godine prijeteci da će napasti one koji budu u njemu učestvovali. Ova izborna reforma rezultirala je registracijom šest novih političkih stranaka, pored postojećih osam, istovremeno oduzimajući privilegovani status i monopol stranci Ba'ath. (As-Safir 2012.) Izlaznost birača na sirijske parlamentarne izbore u maju 2012. godine bila je niska 51.26%, manja od 56% koliko ih je izašlo 2007. godine. (International IDEA 2015.) Bio je to rezultat prijetnji oružanih grupa. U to vrijeme brigada Al-Farouq koja je pripadala Slobodnoj vojsci Sirije (FSA), a koju je u to vrijeme sirijska vojska istisnula iz Homsa, predstavljala je najveću prijetnju referendumu. Brigada Farouq kasnije je označena od strane brojnih svjedoka odgovornom za ubistva civila u selu Houla, koja su se dogodila 18 dana nakon izbora. Neki stanovnici Houle učestvovali su na izborima (vidi 8. poglavlje). Drugi faktor koji je utjecao na lošu izlaznost birača je pridavanje manjeg značaja parlamentarnim izborima u predsjedničkim sistemima. Rezultat izbora za Narodnu skupštinu

2012. godine bio je 150 poslanika Ba'ath partije i 90 nezavisnih kandidata koji su činili sastav parlamenta od 250 članova. Među istaknutim članovima koji nisu pripadali Ba'ath partiji bili su Ahmad Kousa iz Sirijske demokratske partije, Qadri Jamil, Ali Haidar iz Fronta za promjene i oslobođenje i Amro Osi iz Inicijative sirijskih Kurda. (Landis 2012.)

Sastav parlamenta dodatno je bio važan jer po ustavu novi uvjet za predsjedničke izbore predviđao je da svaki predsjednički kandidat mora osigurati podršku najmanje 35 parlamentarnih zastupnika, a svaki parlamentarac ima pravo podržati samo jednog predsjedničkog kandidata. Ustav, također, predviđa da predsjednički kandidati moraju imati rezidencijalni status u Siriji najmanje proteklih 10 godina što je diskvalifikovalo kandidate koji borave u egzilu. (As Safir 2012.) Predsjednički izbori 2014. godine prvi put, u više decenija, kandidatu Ba'ath partije suprotstavili su konkurentne kandidate u slobodnim izborima. Svi dotadašnji izbori zapravo su bili plebisciti kojima se izjašnjavalo o podršci oficijelnom kandidatu. Naravno, više od četiri desetljeća vladavine Ba'ath partije, kao i ratni uvjeti, podrazumijevali su da Bashar al-Assad ima veoma veliku prednost i šansu da pobijedi na tim izborima. On je bio daleko poznatiji, ljudi su ga identifikovali sa državom, a uživao je i stvarnu popularnost. U toku predsjedničke kampanje sirijski analitičar dr. Taleb Ibrahim slučajno se složio sa ranijim konsultantima NATO-a u procjeni da će podrška Basharu biti otprilike oko 70%. (Ibrahim 2014.) Sama činjenica da su mnoge zapadne zemlje već bile proglasile izbore u Siriji lažiranim, prije nego što su i održani, gotovo da i nema nekog kredibiliteta. Radi se o onim zapadnim vladama koje uporno nastoje svrgnuti s vlasti sirijsku vladu. (Herring 2014.) Glas Amerike iz Washingtona lažno je objavio kako Sirija "neće dozvoliti učešće stranih posmatrača". (VOA 2014.) Ustvari, više od stotinu izbornih posmatrača iz Indije, Brazila, Rusije, Kine, Južne Afrike, Irana i zemalja Latinske Amerike, zajedno sa neslužbenim posmatračima iz SAD-a i Kanade, nadgledalo je izbore. (KNN 2014; Bartlett 2014.) Iako se sedam kandidata prijavilo za izbore, samo trojica su se kvalifikovali jer neki od njih nisu uspjeli osigurati podršku 35 parlamentarnih zastupnika kako je to bilo predviđeno izmjenama izbornog zakona. Biznismen Hassan al-Nouri (nekadašnji ministar Assadove vlade) i parlamentarni zastupnik Komunističke partije iz Halepa, Maher Hajjar, bili su protukandidati Assadu. (Al-Saadi 2014; Harbi 2014.)

O pitanju nacionalnog jedinstva, podrške sirijskoj vojsci i borbi protiv terorizma, oni su se slagali sa Assadom. Praktično, razlika sa Assadom bila je samo u domenu ekonomske politike. (Harbi 2014; Baker 2014.) Druga najveća politička stranka SSNP, podržala je Assada. Međunarodni mediji priznali su masivan odziv birača, kako u Siriji tako i među sirijskim izbjeglicama u Libanu. Neki mediji su čak nevoljko priznali da je mobilizacija tako velikog broja glasača da u tako velikom broju izađu na izbore, posebno onih izvan Sirije, sama po sebi ogromna pobjeda. (Dark 2014.) Associated Press izvijestio je da su na izbore u Damasku i Latakiji izlazile desetine hiljada ljudi, što je podsjećalo na svojevrsnu festivalsku atmosferu dok su redovi ispred glasačkih mjesta u Homsu bili veoma dugi. (FNA 2014.a) AP, također, navodi da su glasači izvan Sirije zakrčili prilaze libanskoj prijestolnici Bejrutu, kao i o pretežno Assadovim pristalicama koji su u Švedskoj.

Spomenuti izvještaji potvrdili su da je predsjednik Assad zadržao značajnu podršku birača među širokim slojem stanovništva. (FNA 2014.b) Dakako, izlaznost na sirijske predsjedničke izbore 2014. godine od 73.4% birača znatno je viša od bilo kojih američkih predsjedničkih izbora održanih tokom proteklih decenija, u kojima se nivo participacije birača kretao od 52% i 60%. (Idea International 2015.a, 2015.b) Bashar al-Assad, uvjerljivo pobijedivši na ovim predsjedničkim izborima osigurao je 88.7% glasova. (AP 2014.) Hassan al-Nouri i Maher Hajjar dobili su 4.3% i 3.2%. (Aji 2014.) Sa izlaznošću glasača od 73.4% (ili 11.6 miliona od ukupno 15.8 miliona građana s pravom glasa), to znači da je za njega glasalo 10.3 miliona glasača, njih 64%. Čak da je i svaki pojedinačni građanin Sirije od onih koji nisu mogli glasati bio protiv Assada, on je ipak osvojio sasvim uvjerljiv mandat. Službeni Washington žalio se da su izbori provedeni u ratnim uvjetima, ali je sa zadovoljstvom priznao izbore održane u Afganistanu i Ukrajini, iako su obje zemlje bile izložene ratu i korupciji. Associated Press sasvim razumno je zaključio da podrška Assadu nije došla samo od strane konfesionalnih i etničkih manjina već je bila rezultat reformskog naslijeđa kao što je liberalizacija ekonomije, podrška pravima žena, stvarnim benefitima na polju obrazovanja, zdravstva, snabdijevanja električnom energijom, i povrh svega drugog, Assadove spremnosti da se odlučno suprotstavi sektaškim oružanim grupama ekstremista. (AP 2014.)

Junjski predsjednički izbori u Siriji održani 2014. godine mogu se smatrati autoritativnim pokazateljem podrške Basharu al-Assadu. Iako je, naravno,

ogromna institucionalna prednost vladajućeg kandidata, više značila neku vrstu hibrida između plebiscita i izbora, podrška koju je dobio na prvim konkurentskim predsjedničkim izborima prvi put održanim u proteklih nekoliko decenija, sasvim je jasna i konzistentna sa ranijim procjenama. Većina opozicionara stala je u odbranu države, protiv sektaškog terorizma kojim je rukovodio strani faktor. Glavni izuzetak je Muslimansko bratstvo i manje selefijske grupe. Ove grupe uopće ne pokazuju brigu za demokracijom, već nastoje uspostaviti vlastitu viziju vjerske države. Da bi to ostvarile, neminovno su se, ponovo, oslanjale na stranu vojnu pomoć. Abouzeid, Rania (2012.)